

Predikce onemocnění OCD

Obsedantně – kompulzivní porucha (OCD) patří dle MKN-10 do okruhu F40-49, což jsou neurotické poruchy, poruchy vyvolané stresem a somatoformní poruchy (World Health Organization, 2019). Jak z názvu vyplývá, nemoc se skládá z obsese a kompulze. Obsesí můžeme rozumět opakující se a nepříjemné vtíravé myšlenky, kompulze jsou činy nebo akce, které tyto myšlenky uklidňují. Příkladem může být strach z nákazy bakteriemi či viry a následná častá desinfekce okolí. Jedinec tyto úkony opakuje stále dokola, což mu způsobuje problémy jak v osobním životě, tak i v zaměstnání (Dušek & Večeřová-Procházková, 2015).

Na základě metaanalýzy, kterou provedli Fawcett et al. (2020), se zjistilo, že doživotní prevalence OCD je asi 1,3 %. Autoři dále také popsali, že na onemocnění má vliv pohlaví. Zjistili, že ženy jsou 1,6x více ohroženy OCD než muži.

V naší studii, kterou jsme provedli na prvních 502 respondentech z původního psychometrického projektu (Možišová et al., 2023)¹, jsme zkoumali vliv pohlaví a zaměstnání na predikci OCD. Ve výzkumu bylo **81 % žen a 19 % mužů**. Vybraná povolání byla zastoupena následovně: zdravotnictví (**43,8 %**), školství (**25,4 %**) a sociální služby (**30,8 %**). Vnímané projevy OCD uvedlo **pouze 2,8 %** respondentů.

Pro analýzu jsme využili logistickou regresi, která popisuje chování dichotomické závisle proměnné prostřednictvím kategoriálních či spojitých regresorů. Svě uplatnění nalézá zejména v oblasti zdravotnictví, kdy se hodí pro predikci určitých onemocnění, což je přesně náš případ. Pracovali jsme s těmito proměnnými.

Závisle proměnná:

Jako závisle proměnnou jsme zvolili **subjektivně vnímané projevy OCD**. Tato proměnná vychází z proměnné z původního projektu, nicméně z didaktických účelů jsme její původní význam (diagnostikované OCD odborníkem) pozměnili na subjektivně vnímané projevy.

Regresor:

Počet bodů (Hrubý skóre) na škále OCD. Čím více bodů v dotazníku, tím větší šance, že respondent má OCD.

Kovariáty:

Pohlaví (Žena=0, Muž=1).

Zaměstnání: (zdravotnictví, školství, sociální služby).²

Výsledky kvality modelu:

Nejprve jsme provedli analýzu na zjištění kvality našeho testu, **tzv. kvalitu modelu**. K tomu jsme využili Waldovu statistiku s **hodnotou 28.028**, s **měla 4 stupni volnosti** a její **p – hodnota byla 0,000012**. Taktéž další dva ukazatele, konkrétně **Cox-Snell R²** a jeho vylepšená verze **Nagelkerke R²**, nám potvrdily velmi slušnou kvalitu modelu. Hodnoty zmíněných ukazatelů nabývají od 0 do 1.

¹ Data a další informace o této zprávě jsou dostupné na adrese <https://dostal.vyzkum-psychologie.cz/stat4?i=208>.

² Tato proměnná v původním projektu není, je přidána z didaktických důvodů.

Hodnota prvního z nich byla **0,08** a hodnota druhého **0,35**. Analogicky lze výsledek interpretovat jako vysvětlení 35 % R^2 , což je ukazatel kvality modelu u lineární regrese.

Výsledky výzkumu:

V tabulce číslo 1 uvádíme výsledky výzkumu. Z analýzy vyplynulo, že za každý bod v dotazníku navíc, se šance na to, že odpoví ne, zvýší 0,85x, což prakticky znamená spíše snížení šance, že se u nic OCD neprojevuje. Bohužel vliv pohlaví ani typu zaměstnání se neukázal jako statisticky významný, což dokládá jak hodnota Waldovy statistiky, tak i p-hodnoty, které nalezneme v tabulce číslo 2. S těmito proměnnými tedy nemůžeme dále pracovat a interpretovat je. Důvodem může být jak nerovnoměrné zastoupení pohlaví, tak hlavně malý počet lidí, kteří vnímají projevy OCD.

Tabulka 1: Výsledky logistické regrese

Regresor	Poměr šancí	P hodnota
HS	0,846156	0,000000
Pohlaví žena	1,089135	0,918643
Zaměstnání zdravotnictví	1,829466	0,421477
Zaměstnání soc. služby	1,059896	0,939523

Tabulka 2: Statistická významnost regresorů

Regresor	Waldova statistika T	p hodnota
Hrubý skór	27,69628	0,000000
Pohlaví	0,01043	0,918643
Zaměstnání	0,80210	0,669616

Shrnutí

Cílem této práce bylo popsat vliv pohlaví, zaměstnání a skórování v dotazníku na subjektivně vnímané projevy OCD. I vzhledem k dobré kvalitě modelu, jsme zjistili, že statisticky významný faktor je pouze hrubý skór v dotazníku na diagnostiku OCD. Pokud respondenti v dotazníku skórovali vysoko, jejich šance na pravděpodobný výskyt projevů OCD se zvýšila 0,8x.

ZDROJE

- Dušek, K., & Večeřová-Procházková, A. (2015). Diagnostika a terapie duševních poruch (2., přepracované vydání). Grada Publishing.
- Fawcett, E., Power, H. & Fawcett, J. M. (2020). Women are at greater risk of OCD than men: A meta-analytic review of OCD prevalence worldwide. *The Journal of Clinical Psychiatry*, 81(4). <https://dx.doi.org/10.4088/JCP.19r13085>.
- Možíšová, A., Pokorná, M., Spěváková, H., Tatíčková T. & Vítová, B. (2023). Škála tendence k obsedantně-kompulzivní poruše. Projekt v rámci předmětu Psychometrika 1.
- World Health Organization. (2019). *International statistical classification of diseases and related health problems* (10. vydání). <https://icd.who.int/browse10/2019/en>